

פסיכולוגיה התפתחותית

הוראות לנבחנים

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

88 נקודות	{	פרק ראשון	שאלות 1-4
		פרק שני	שאלות 5-14
12 נקודות		פרק שלישי	שאלות 15-18
100 נקודות		סך-הכול	

בשאלון זה יש לבחור ולענות על אחת-עשרה שאלות מן הפרקים הראשון והשני גם יחד, ולענות על כל השאלות שבפרק השלישי.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

1. כתבו את כל התשובות בעט בלבד.

2. ענו על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברת, ולא יתייחס לתשובות נוספות.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונכם לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).

כתבו "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 7 עמודים.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים,

אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף

השאלות

פרקים ראשון ושני (88 נקודות)

בפרקים אלה ארבע-עשרה שאלות (1-14). ענו על אחת-עשרה שאלות מהפרק הראשון ומהפרק השני גם יחד (לכל שאלה – 8 נקודות).

פרק ראשון: ניתוח אירוע (שאלות 1-4)

קראו את האירוע שלפניכם.

אבא של טליה בת השנה פגש את אבא של רותם בת השלוש בגן השעשועים. רותם הובילה את עגלת הבובות שלה, וטליה צפתה בה. אביה של רותם סיפר כי לפני חצי שנה נולד לרותם אח קטן, והוא בוכה המון. "כאשר הוא בוכה", הוסיף האב, "אשתי מרימה אותו, מאכילה אותו ומחבקת אותו, אבל לדעתי צריך לחנך את התינוק ולא לגשת אליו מיד כשהוא מתחיל לבכות". בינתיים רותם התקרבה לטליה כדי לשחק איתה. טליה אחזה בעגלת הבובות וניסתה להתיישב בה. לאחר כחצי שעה הגיעו לגן השעשועים שחר בן הארבע ואחותו אלונה בת ה־14. שחר ניגש לארגז החול והכין עוגה. הוא הגיש אותה לאלונה ואמר: "אני האבא והכנתי לך עוגה לחג. הכנסתי לתנור חם ולא פחדתי". בזמן ששחר שיחק בארגז החול, אלונה ישבה על הספסל בצד. בהבעת הפנים שלה ניכר אי־נחת. אלונה דיברה עם חברתה בטלפון ושיתפה אותה ברגשותיה. היא סיפרה לה כמה משעמם לה בגן השעשועים ושהייתה מעדיפה להיות איתה. לאחר כמה דקות חברתה הפתיעה והצטרפה אליה.

שאלה 1

על־פי **אריקסון**, באיזה שלב נמצא אחיה התינוק של רותם? הסבירו מי מההורים פועל על־פי התיאוריה של אריקסון.

שאלה 2

טליה לא ראתה מעולם עגלת בובות. המפגש שלה עם הגירוי החדש מאפשר לה להרחיב את "סכמת העגלה" שלה. תארו בעזרת מושגים מן התיאוריה של **פיאז'ה** את התהליך שעברה טליה עקב המפגש שלה עם עגלת הבובות.

שאלה 3

הסבירו מהו סוג המשחק ששיחק שחר, וציינו תפקיד **אחד** של משחקים שבא לידי ביטוי במשחקו.

שאלה 4

ציינו **שניים** מן התפקידים שממלאת קבוצת השווים בחיי המתבגר, והדגימו אותם מן האירוע.

פרק שני (שאלות 5 – 14)

שאלה 5

כבר בלידתו ובחודשי חייו הראשונים, התינוק נעזר בחושים שלו כדי לפתח את הקשר עם אימו. תארו שני חושים שהתינוק נולד איתם, והסבירו כיצד הם תורמים להתקשרות שלו עם האם.

שאלה 6

מירה עברה קורס הכנה להורות, ובו למדה כיצד לטפל בילדים בתקופת הינקות. על סמך לימודיה היא ידעה מתי התינוק שלה אמור להיגמל מחיתולים, וכיצד לגמול אותו באופן יעיל. ציינו שתיים ממטרות הפסיכולוגיה ההתפתחותית, והדגימו אותן מן הפתיח לשאלה.

שאלה 7

נמצא כי בכיתה א' רכישת הקריאה נמשכת שלושה חודשים בממוצע, ואילו בגן טרום-חובה היא נמשכת שמונה חודשים בממוצע. ממצאים אלה תואמים את תוצאות הניסוי של גזל ותומפסון על התאומות והמדרגות. מה הייתה המסקנה של גזל ותומפסון מן הניסוי? הסבירו באמצעות מסקנתם את הממצאים בנושא רכישת הקריאה.

שאלה 8

לגן "כלניות" נרשמו 12 ילדים. לקראת פתיחת השנה החדשה הגננת סידרה את הגן. לפניכם התמונה של הגן. הסבירו שני היבטים שבאים לידי ביטוי בתמונה, אשר מטרתם להפחית תוקפנות בגן.

www.shutterstock.com

תמונה לשאלה 8

שאלה 9

במסגרת לימודיה לתואר שני באוניברסיטה, הגנת רינת עושה מחקר על משחקים בגן הילדים. בעבודתה בגן, היא עורכת תצפית על ילדי הגן בזמן הפעילות בחצר. מהי תצפית ומה יתרונה? ציינו באיזה סוג תצפית בחרה רינת.

שאלה 10

גילה בת ה-16 חוותה בילדותה אירוע של תאונת דרכים, והיא לא זוכרת דבר מהאירוע. הסבירו את **שלוש** רמות המודעות על-פי **פרויד**, וצינו באיזו רמת מודעות נמצא האירוע של תאונת הדרכים אצל גילה.

שאלה 11

גלית בת העשרה חודשים אומרת "בבה", ואימה אומרת לה "כל הכבוד, ביקשת במבה", ונותנת לה שקית במבה. גלית חוזרת על דברי אימה: "ב...מבה ב...מבה". ציינו **שתי** תיאוריות המסבירות את רכישת השפה, והסבירו באמצעות **אחת** מהן את התהליך שעוברת גלית.

שאלה 12

רוני בת השלוש יושבה עם הבובות שלה וסיפרה להן שאימא שלה הלכה לעבודה כדי לקנות לה מתנות. הסבירו מהם שני מאפייני החשיבה: **אגוצנטריות ואנימיזם**, והדגימו כיצד **אחד** מהם בא לידי ביטוי אצל רוני.

שאלה 13

כשדני ראה בגן שעומר בוכה, הוא הבין שעומר במצוקה. דני חיבק אותו וקרא לגננת שתעזור לעומר. הסבירו מושג **אחד** המתאים להתנהגותו של דני כלפי עומר, והדגימו אותו מן הפתיח לשאלה.

שאלה 14

בגיל הרך מתפתחות שתי יכולות מוטוריות: **יכולת ניידות וכשירות ביצוע**. הציעו המלצה **אחת** בנוגע להתאמת הסביבה הפיזית **לכל אחת** מיכולות אלה.

פרק שלישי (12 נקודות)

ענו על כל השאלות 15–18 בתשובון שבמחברת הבחינה, בעמוד 19 (לכל שאלה – 3 נקודות).
 לכל שאלה ארבע תשובות, אך רק אחת מהן נכונה. סמנו X במשבצת שמתחת לאות המציינת את התשובה
 שבחרתם.
 שימו לב, יש לסמן את התשובות ליד השאלות 15–18.

שאלה 15

בשל יוקר המחיה נאלצו הוריו של ניר להפסיק את לימודיו בחוג נגינה בכינור. על־פי **ברונפנברנר**, איזו מערכת מסבירה את פעולת ההורים?

- א. אקזוסיסטם
- ב. מזוסיסטם
- ג. מאקרוסיסטם
- ד. מיקרוסיסטם

שאלה 16

שרה בת השנה מבינה כל מה שמבקשים ממנה, אבל היא לא מצליחה לדבר. איזה מהמשפטים נכון להתפתחות של שרה?

- א. שרה רכשה את מיומנויות ההפקה, אך לא את מיומנויות הקליטה.
- ב. שרה רכשה את מיומנויות הקליטה, אך לא את מיומנויות ההפקה.
- ג. שרה לא רכשה את מיומנויות הקליטה ולא את מיומנויות ההפקה.
- ד. שרה רכשה גם את מיומנויות הקליטה וגם את מיומנויות ההפקה.

שאלה 17

בית הספר היסודי "הצלחה" מפעיל "פינה לתלמיד". בפינה שעוצבה במסדרון בית הספר יש שולחן ועליו כריכים טריים מדי יום. כל ילד שלא הביא כריך מהבית יכול לקחת לעצמו כריך. בצד השני של הפינה יש ספסל צבעוני, וכל ילד שאין לו עם מי לשחק יכול לשבת עליו, וילדים אחרים שרואים אותו מחויבים להזמין אותו מיד למשחק.

על-פי **מאסלו**, אילו צרכים מספק בית הספר לתלמידיו באמצעות ה"פינה לתלמיד"?

- א. צורך במימוש עצמי וצורך בביטחון
- ב. צורך במימוש עצמי וצורך בהערכה
- ג. צרכים פיזיולוגיים וצורך בהערכה
- ד. צרכים פיזיולוגיים וצורך בשייכות ואהבה

שאלה 18

תמר בת השנתיים מתעקשת לבחור בעצמה את הבגדים שתלבש, והוריה מאפשרים לה לעשות זאת, אף שהדבר מאריך את זמן ההתארגנות מדי בוקר. על-פי **אריקסון**, הוריה של תמר עוזרים לה לפתח:

- א. חריצות.
- ב. יוזמה.
- ג. אוטונומיה.
- ד. אמון בסיסי.

בהצלחה!